

EDITORIAL

El nom de Valencia i l'informe de la discordia

Els polítics tenen dos estratègies (entre unes altres) per a tractar els temes que els incomoden: la **dilació** i la **desviació**. La primera consisteix en buscar la forma d'allargar els processos per a que la presa de decisió siga lo mes lluntana possible, de manera que el problema quede obsolet o tapat per problemes nous, o que el tema s'haja gelat i l'opinió pública ja no estiga tan sensibilizada; la segona consisteix en remetre el problema a una altra instància, crear una comissió, encarregar un informe ad algun expert o grup d'ells..., qualsevol acció que li permeta llavar-se les mans. (Lo que a l'hora servix com a forma de dilació). L'exemple paradigmàtic d'esta actuació fon la creació de l'AVLI per part d'Eduardo Zaplana; a partir d'eixe moment, la polemica de la llengua quedava desviada cap ad eixa pseudoacadèmia i ell podia desentendre's.

Dona l'impressió que l'alcaldesa de Valencia, **Mª José Catalá**, està utilisant les dos estratègies en estos moments. El nom de la capital valenciana, com tots els altres toponims en Espanya, estava en castellà. Fon **Rita Barberà** la que aprovà en 2017 que oficialment se poguera escriure en castellà: **Valencia**, o en català: **València**. (Ad esta segona forma li diuen valenciana, pero això es només per a continuar enganiant als bovós valencianets). El govern del **Rialto** (Compromís+PSOE) en l'any 2019 suprimí el toponim en castellà per a deixar com a oficial unicament el català.

Este mes de març (prensa del 21-03-25) Catalá ha demanat un informe sobre el tema. Han passat casi dos anys des de que assumí el carrec. **Dos anys perduts**, i ara passaran mesos i mesos mentres se redacta l'informe, se du al ple, se debat —debat que abans era mes comodo pero que s'ha tornat mes incert degut als últims canvis haguts en l'equilibri de forces en l'Ajuntament (dos regidors de **VOX** —soci de govern— han segut expulsats de la formació)—. A continuació ve el periodo d'exposició per a les alegacions i una nova aprovació pel ple. Encara falten un informe de l'AVLI i un altre del **Ministeri**. Pensem que es llicit sospitar que els temps estan medits per a que no done temps a complir els tramits abans de que finalise la legislatura. El toponim quedarà en català pero l'intenció “valencianista” de l'alcaldesa no se podrà qüestionar.

Lo de demanar un informe es clarament un assumpt de desviació; ya se n'han fet molts, tots els que puga necessitar. Li recomanem el que feu el doctor i acadèmic **Lleopold Peñarroja** (octubre de 2016), que no deixa dubte de com s'ha d'escriure el nom del cap i casal. Ademes, ¿acas a on governen els catalanistes van en tants miraments?

L'expert designat per a fer el treball es **Abe-lard Saragossà**. Professor d'universitat jubilat i membre de l'AVLI, forma part de lo que denominen **tercera via**. La conformen alguns filòlegs sorgits dins del catalanisme que, sense qüestionar la sacrosanta unitat de la llengua i la subordinació del valencià al català, reivindiquen com a valides formes valencianes que hui per hui son despreciades com vulgarismes a evitar. Per a que nos entengam: els pareix be que l'amo català nos tinga agarrats en una correja, pero que no tire tant que aplegue a ofegar.

La postura de Saragossà des de fa uns anys respecte al nom en disputa es que s'ha d'escriure en accent agut: **València**, que es com se pronuncia i com s'ha pronunciat i escrit sempre per part dels valencians.

Automàticament **el catalanisme s'ha posat dels nervis**. Anticipant-se a un dictamen que, si Saragossà es coherent en lo que ha estat defenent, sera favorable a la denominació valenciana autèntica, han mampres a criticar-lo els seus propis col·legues catalanistes.

En particular, **un grup d'antics alumnes** ha escrit una carta a Saragossà (w.racocatala.cat, 25-03-25) en la que li recorden com “ens contagiaves la teua estima pel valencià, per la ciència i per l'esperit crític”, manifesten estar decepcionats per “la teua col·laboració amb qui només te com objectiu exterminar el valencià i la cultura dels valencians” i li demanen que no faça l'informe per a evitar-los la decepció, recordant que “escollàvem amb il·lusió la teua defensa a ultrança d'aquesta nostra llengua que volen fer desaparèixer”.

La primera observació es la naturalitat en la que parlen de defendre el valencià mentres escriuen de la manera en que ho fan. En realitat la carta no s'enten en absolut en eixos termes. Pero si alla a on escriuen *valencià*, posem *català*, s'enten tot perfectament. Perque per ad ells el valencià només es una forma corrupta del català, despreci que es inevitable si acabes la carrera de **filologia catalana**.

Per una altra banda, hem de lamentar que el senyor Saragossà fracassara en el seu intent de, com diuen, contagiar l'estima per **la ciència i l'esperit crític**; pero no ha d'estranyar-nos donat que cap dels dos conceptes formen part de la mentalitat catalanista, i açò ya ho hem raonat moltes vegades en anteriors escrits editorials.

Al fil d'açò queda l'afirmació que fan ells mateixos: “No pretenem amb aquesta carta aportar cap argument lingüístic”. ¿I quins son els arguments que utilisen? Que va a col·laborar en determinats partits polítics. Perque ad això se reduix la seua ciència: a les **motivacions polítiques**. I aixina fan en tot, sempre.

LA CITA

La ciència es un magnífic mobiliari per al pis superior d'un home, sempre que el seu sentit comú estiga en la planta baixa.

Oliver Wendell Holmes

SUMARI

- 1
• EDITORIAL: **EL NOM DE VALENCIA I L'INFORME DE LA DISCORDIA**
- 2
• PATRIMONI VALENCIÀ: **LA SEMANA SANTA DE CREVIL·LENT. TRES SIGLES DE DEVOCIO I PROCESSIONS**
- 3
• RESENYA BIBLIOGRAFICA: **LA SOLIDARITAT D'UN POBLE. BREU HISTÒRIA DE LA PENYA FONTILLES D'ALBAL**
• LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
• SEMBLANÇA: **JOSEP ALBA I JULIÀ**
- 4
• PASSATEMPS
• COSES DE TUB: **AMERICANET**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra col·lectiva,

l'encarregat de la redacció final de cada article te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, pero no de divisió, entre nosatres.

La Semana Santa de Crevillent. Tres sigles de devocio i processons

Crevillent, municipi valencià de la comarca del **Baix Vinalopo**, està situat en la serra del mateix nom, a 35 quilometres d'**Alacant**. Per la seua proximitat a **Elig** forma part de l'àrea metropolitana d'**Alacant-Elig**.

Dins del ric patrimoni religiós, cultural i festiu en el que conta esta localitat, la festivitat de la **Semana Santa**, per la seua notable importància i les seues peculiaritats, fon declarada, el 11 de novembre de 2011, **Festa d'Interés Turístic Internacional**, categoria que només 24 celebracions d'esta classe tenen en **Espanya**. Esta celebració passional es tot un acontenyiment que destaca per la seua vistositat, imagerieia, devocio popular, excelent música (cant coral), el tipisme gastronòmic, la participació de tot el poble i de manera especial la singularitat d'una festa autoctona farcida d'art, de ritos i tradicions antigues, característiques totes que la fan singular entre les demes festivitats similars.

Historia

No hi ha documentació escrita que permeta concloure en claritat quins son els orígens de la Semana Santa crevillentina. Se diu que al poc de produir-se l'expulsió dels moriscs, a principis del segle XVII, ya se varen constituir les primeres confraries; en el primer quart d'eixe sigle tenen el seu naiximent les nomenades **Verge de l'Aurora** i **Majordomia del Santíssim Sacrament**. El sacerdot **Francisco Mas Mas** situa l'inici de la Semana Santa de Crevillent durant l'últim terç del segle XVII, en processons senzilles que eixien només dos dies: el Dimecres i el Divendres Sant. Ya en el segle XVIII se constata la practica del **Septenari** en honor a la Mare de Deu dels Dolors en registrar-se que el presbiter **Joan Batiste Mas**, a la seua mort, deixà en el seu testament una important suma de diners per a dedicar-li misses i uns atres oficis.

No obstant, l'acontenyiment clau per ad esta celebració tingue lloc el **8 d'octubre de 1753**, quan se produí la donació per part del **duc d'Arcos**, senyor de la vila, de la lloma nomenada Camposant, per a que en ella s'erigira el **Via Crucis** i se facilitara la realització d'algunes processons i allí tinguera lloc l'**Encontre** de la Dolorosa i el Santíssim Crist. Les obres del **Via Crucis** se completaren uns anys mes tart, el **5 de febrer de 1769**, en la col·laboració i el treball de tot el poble. Esta data marca l'inici de la Semana Santa en la seua configuració actual.

Un moment algit d'esta celebració es produí en la segona mitat del segle XIX; Crevillent prospera gracies a l'industria textil i aço es tradueix en l'adquisició per

part de les agrupacions gremials i de famílies de numerosos grups processonals, originals d'**Antonio Riudavets** i **Francisco Pérez Figueroa**, entre uns atres. Molts d'estos passos han conseguit arribar fins als nostres dies, a pesar de la **Guerra Civil**, periodo en que se pergueren moltes de les imatges, com la del

ABRAÇ DE LA MORQUERA

conegut com a Pas del Balco (Ecce Homo).

Les confraries i germandats actualment arriben en numero a un total de 30 i en son 16 els passos als que acompanyen; d'entre elles la mes representativa, per la seua antiguetat, es la nomenada **La Samaritana**, o "la Samària", com es popularment coneguda en Crevillent, puix en eixe nom ya apareix en actes de 1887. L'acta de fundació es de data 4 d'octubre de 1865 i participà per primera volta en les processons de 1866. El grup escultòric, obra de Francisco Pérez Figueroa, està compost per una imatge de Jesus conversant en la samaritana junt al pou de Jacop.

Successivament s'anaren afegint mes imatges: el **Prendimiento** i la Negació de Sant Pere (1868), la Flagel·lació (1869), l'Oració de l'Hort (1871), el Llavatori (1872), el Santíssim Crist de la Caiguda (1884), i el Crist de la Victòria (1890).

Passada la Guerra Civil, torna a incrementar-se el numero d'imatges, destacant entre els autors **Marià Benlliure**, en nou grups escultòrics, sent esta Semana Santa la que conta en major numero de peces d'est escultor. Destaquen tambe les talles de **Carmelo Vicent**, **Antonio Parera** o **García Talens**.

La celebració

Els actes que conformen el programa festiu comencen una semana abans, en el **Septenari** a la Verge dels Dolors, coin-

cidint en el **Divendres de Dolors**, als que segueixen el **Dissabte de Passió** i el **Dumenge de Rams**.

Els dies que destaquen en la Semana Santa propiament dita son:

El **Dimarts Sant**, en la processó d'antorches i incensaris en el Santíssim Crist de Difunts i Animes; acompanyen el pas un cor local cantant música del Renaixement. El **Dimecres Sant** les germandats se reunixen i preparen els passos —el "arreglo de pasos"— per a les processons que començaran el **Dijous Sant** (processo de la Passió de Crist) i el **Divendres Sant**, dia en que, al trencar l'alba, s'entonen les conegudes com a "dianes" (so de corneta, que es la senyal d'eixida de les processons). En el tradicional "abraç de la Morquera" Jesus de Nazaret s'encontra

la Verónica, i a continuació te lloc l'abraç en la Dolorosa; per la vesprada, en la processó de la Mort de Crist, la mes espectacular de totes, cants de música coral, els "motets", acompanyen a les imatges, obres de Marià Benlliure, de gran riquesa artística. El **Dissabte Sant** es el dedicat a la processó del Sant Enterró; solemne i silenciosa, sonen veus corals i tambors. I per últim el **Dumenge de Resurrecció**, en la plaça de la Constitució, es especialment emotiu, en cants de glòria, puix els passos s'acompanyen en el *Aleluia* d'Haendel, que interpreten conjuntament varies confraries.

La **gastronomia** tambe te el seu protagonisme. El Divendres Sant, despuix del segon encontre, les confraries fan un descans i els seus integrants i poble en general participen del tradicional "almorzar", que se compon de "pa torrat" ben mullat d'oli, acompanyat de la "coca

de Crevillent" (massa de farina en boqueró fregit), tot aço junt en faves tendres, alls i abadejo.

Destacar que enguany se complix el centenari de la revista **Crevillente. Fiestas de Semana Santa**, dedicada a la celebració.

MARE DE DEU DELS DOLORS, OBRA DE MARIÀ BENLLIURE

de Crevillent" (massa de farina en boqueró fregit), tot aço junt en faves tendres, alls i abadejo.

Destacar que enguany se complix el centenari de la revista **Crevillente. Fiestas de Semana Santa**, dedicada a la celebració.

Webgrafia:

<https://es.wikipedia.org>

<https://semanasantacrevillent.com/>

<https://visita.crevillent.es/semana-santa/>

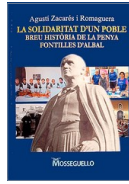
RESENYA BIBLIOGRAFICA

Zacarés i Romaguera, Agustí

La solidaritat d'un poble. Breu història de la Penya Fontilles d'Albal

Mosseguello. Valencia, 2024

(100 pàgines)

La microhistòria, o història local, té una gran importància. Per un costat, conserva senyes que d'una altra manera se borriarien en el pas del temps i, si bé a dia de hui no es consideren remarcables, pot ser en un futur sí que siguin importants; per un altre, dona consciència de continuïtat i de comunitat a les persones, perquè tots som, d'alguna manera, participants i actors de l'Història.

Per lo que fa al primer aspecte, este model d'Història s'ha revelat molt important per a parlar de les dones en el passat, i de les seues solucions organitzatives. Si hui les dones són protagonistes és gràcies a unes altres dones que segles arreu tiraren avant com a mares fadrines, com a regidores de negocis, com a organitzadores, com a pilars silenciosos però imprescindibles d'una societat.

Zacarés ha fet ací un treball a mitant camí entre l'Història i l'Etnografia per a contar com un grup de dones i alguns hòmens crearen una associació per a recolzar el projecte de **Fontilles**; un sanatori per a lluitar contra la lepra, erigit en l'interior alacantí, obra de dos valencians, l'albalenc pare **Carlos Ferrís** i l'advocat **Joaquim Ballester**. En l'ombra queda una tercera pata, el conegut mege valencianista **Faustí Barberà**.

El relat es mou entre les informacions arreplegades per via oral a les protagonistes, i per via documental de llibres i publicacions de caràcter local i associatiu. El quadre es completa en breus annexos testimonials i poètics, i un recull fotogràfic.

L'autor nos mostra com, a rant de fundar-se el sanatori de Fontilles, i sobre tot a partir de la fi de la guerra civil, en el poble d'**Albal** algunes dones esplantaren la creació d'una penya, és dir, una associació no formalisada fins al segle present, en la qual s'arreplegava menjar, roba, medicaments i diners per als malalts interns en ell. El mèrit d'aquelles dones fon indubtable, perquè Fontilles era una fundació privada regida per un patronat, i no estava integrada en el sistema de salut pública, del qual, no obstant, rebia una subvenció. Per tal d'ajudar al manteniment de Fontilles, es venia loteria, es feyen bunyols i pasticcets per sant Blai, rifes, s'arreplegaven donatius de comerços locals, i es compraven per al sanatori llançols i mantes. I tot es feya –i es fa– per un grup majoritàriament femení, i sense junta directiva. Voluntat i filantropia en grau pur.

Un llibre que pot interessar sobre tot a la gent d'Albal, no per a reconèixer cares o noms, sino perquè és una part important del seu passat recent; però que també té interès per al poble valencià, per la lliçó humana que relata, i que fa més evident allò que s'ha fet viral en els últims mesos: el poble salva al poble.

Un apunt molt personal: fa uns vint anys vaig redactar la crònica d'un grup de danses femení per a ser publicada per un ajuntament d'esquerres; el llibre no se publicà mai perquè la municipalitat pensà que un col·lectiu de chicones no tenia tanta importància com la banda de música o el grup de danses mixt. Enhorabona a **Mosseguello** per l'iniciativa, i a l'ajuntament d'Albal pel recolzament a l'edició. Això sí que es resaltar el paper social de les dones.

Antoni Atienza i Peñarrocha

Rogle en Internet

Facebook: **Rogle Constanti Llombart**

Twitter: **@rogleconstanti**

Tots els exemplars editats fins ara estan en:
www.rogleconstantillombart.com

AVIS

Insistim: el número per a la loteria del
7 de juny de 2025, al que jugem es el

33152

Contacte en nosatres per a fer-se
en participacions (5 €).

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. Tambe pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviarém a casa tots els números que es publiquen durant l'any.

Si tens voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, tambe te quedariem molt agraïts. El nostre número de conte, en **Caixa Popular**, es:

ES52 3159 0018 1926 1586 4721

ACTIVITATS CULTURALS

ABRIL DE 2025

A l'hora de tancar l'edició, no nos constava la realització de cap activitat concreta.

No obstant, com tots els mesos d'abril, se'n faran moltes; segur que algunes entorn a la significativa data del 25 d'abril. Estiguen atents a les xarxes socials.

SEMBLANÇA

COL·LABORACIÓ

Josep Alba i Julià

Per a conèixer el valencianisme en profunditat, hem de conèixer a les grans persones que feren gran un moviment; aportant tot lo possible, sense complexos, sense excuses, per amor a la patria...

Una d'aixes persones va ser En **Josep Alba i Julià (Pepe)**, que el passat 23 de març nos va deixar als 92 anys. Natural de **Carcaixent**, desenrollà la seua carrera professional en la banca, i dedicà gran part de la vida a la família: primer a sa muller **Fina**, als seus fills, quan estos arribaren, i mes tard atenent als seus volguts nets, besnets, i a l'atra gran família: el valencianisme.

No se pot entendre la funcionalitat del **Grup d'Acció Valencianista** sense conèixer a Pepe, que va assumir la tesoreria des de l'inici d'esta entitat, col·laborant en totes les seccions a on fera falta i "trencant-se la cara" en tots els àmbits a on fora necessari per a la difusió i defensa de l'idiosincrasia i interessos valencians.

Culminà la seua etapa en la junta directiva del GAV com a president i l'ha finalisada com a president d'honor.

L'entrega incondicional de Pepe no se reflexa solament en el **Premi Llealtat** del que fon mereixedor l'any 2010, sino en la persistència del seu treball i en l'entusiasme que tant el caracterisava.

Deixarém de vore a Pepe en la seua peculiar pancarta en defensa de la llengua valenciana, però el seu incansable treball i gran esperit, sempre permanexeran en la nostra memòria com un referent.

Josep Nadal

PASSATEMPS

M.S.S.

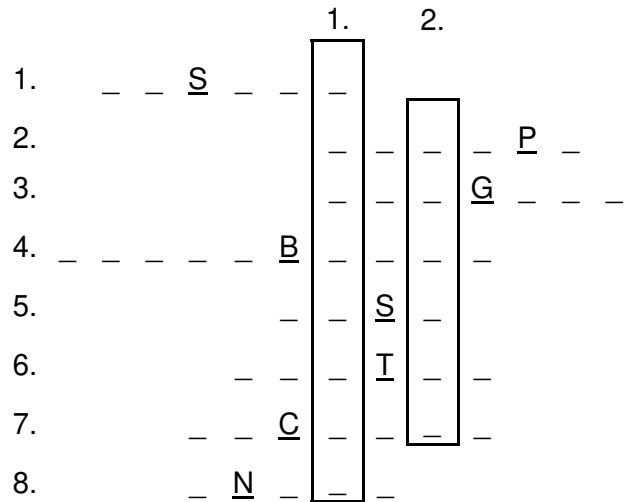
Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

1. Perdua de les forces o l'ànim.
2. Cataplasma feta en farina o herbes que s'aplicava, per exemple, sobre el pit per a aliviar el refredat.
3. Se diu d'aquell que escriu la vida o semblança d'una persona.
4. Persona que es dedica a la cria, venda o adrestrament de coloms.
5. S'aplica a la persona que te la mirada o els ulls desviats de la seua posició normal.
6. Pedra de diferents dimensions i pes indeterminat difícil de manejar.
7. Tros de greix animal rostit. Brutea en la pell.
8. Lloc, local o casa de mal aspecte o de mala reputació.

La solució a peu de pagina.

PARAULES VERTICALS

1. Ficar dins de la baina qualsevol arma blanca o una altra cosa.
2. Destruir alguna cosa per efecte del corco o la corca.

COSES DE TUB

Americanet

En la vida tenim moments en els que, per descuits, per confiats o per "ignorancia", nos veem unes voltes en situacions gracioses i unes altres en situacions no tant, com es el cas de la llengua valenciana, que o be nos posem de veritat a parlar-la, dependre-la, escriure-la, fer-la visible, o si no nos trobarém sent tan culpables com les granerades del...

Americanet

Que les coses no sempre son com imaginem i que quan descobrim la realitat esta nos sorprenes de lo mes normal, natural i divertit...

Ara que si moltes voltes aplicarem la lògica i el trellat no pecariem d'ingenus.

Aquell galliner que hi havia en el terrat era tota una sort i un aliat silencios per a, en quinze anys, pujar a fumar-se els cigarros que li furtava al germa major.

Alli, entre les olors i els sorolls dels animals, se trobava segura i tranquila

de que sa mare mai la descobriria.

Ya pujant les escales sentia el galliner mes rebotat que de costum, potser estigueren jugant les gallinetes,

o tal volta estarien nervioses per vore algun gat rondant pel terrat; "fora lo que fora estava a punt d'averiguar -ho", anava pensant mentres pujava l'escala...

A l'obrir la porta del terrat, isorpresa!, no podia creure lo que estava veent: el pollastre estava damunt de la gallineta picant-li el coll i es per això que esta chillava. Rapidament va agarrar la granera i va entrar dins del galliner acaçant a granerades al pollastre al crit de:

—A tu te vaig a llevar yo les ganes de picar a la gallineta.

Cóm serien els crits que sa mare va pujar corrent a vore qué passava i al vore el numeret es va posar a chillar-li:

—iChiqueta, deixa el pollastre que me'l vas a matar!

—Es que estava damunt de la gallineta picant-li el coll.

—Redeu filla, ¿pero qué cóm creus que fan per a que la gallineta ponga ous?

Al donar-se conte de la seua ingenuïtat i tota roja va pensar: pobre... Americanet.

Josep Martínez "Tub"
cosesdetubblog.blogspot.com

Solució:

I RECORDA... La nostra primera paraula es **embainar**. Està **embainat/-ada** l'arma o allo que està dins de la seua baina. Una **baina** es la funda que s'ajusta a la fulla de qualsevol arma blanca o instrument tallant; es tambe la corfa o bajoca d'algunes llegums. Eix. *El mestre d'esgrima embainà l'espasa en acabar la demostració. / La neta ajuda a la seua yaya a llevar les baines de les faves.*

La nostra segona paraula es **corcar**. L'accio i efecte de corcar es un **corcament**. Està **corcat** allo que està destruït per la corca o el corco o que està ple d'estos insectes. El corcat es tambe un corco de l'arros. Un **corcam** es una multitud de corcons o corques. El **corco** es un insecte coleopter de diferents especies que rossega i destrueix cereals, fusta, etc. La **corca** es tambe el corco que se menja la fusta fent galeries en ella. Eix. *He hagut de tirar la farina porque s'havia avivada de corcons. / M'han aplicat un tractament en els mobles porque estaven corcats.*